

**Gjør Det Selv
HJELPER TIL**

Her fortsetter serien om familien Espenhain som innreder et grovkjøkken. De satser på originale alternativer, og gjør mye av arbeidet selv.

– vi har delt det store prosjektet i fire etapper:

■ Steingulv med fiskebeinsmønster
Nr. 1/2005

■ Underskap med murte vanger
Nr. 2/2005

■ Benkeplate med sink

■ Høye skap med mye plass
Nr. 4/2005

**Se enda mer på
www.gjoerdetselv.com**

Her finner du de to første artiklene om det store grovkjøkkenprosjektet

Fri adgang for abonnenter

LIKE FINT SOM I GAMLE DAGER:

SINK PÅ BENKEN

Praktisk og originalt

Tre er for vanlig. Rustfritt stål er for klinisk og sterilt. Det mener Janna og Torben Espenhain som skal velge benkeplate til sitt nye grovkjøkken. Sink er derimot det helt riktige materialet. Det ble ofte brukt i grovkjøkken tidligere, og passer derfor godt til skapene og gulvet som også er i gammel stil.

Når kvinnene strevde i bryggerhusene for hundre år siden, var det ofte ved en benk som var kledd med sink. Helt fram til det rustfrie stålet begynte å komme rundt 1930, var sink et vanlig belegg. Ja, helt inntil for noen tiår siden, hadde velassorterte landhandlerier alltid noen sinkplater på lager. I dag blir det mest brukt som belegg på tak.

For Janna og Torben, som drømmer om et grovkjøkken i gammel stil, var derfor sink et opplagt valg. Benkeplata av sink tilfredsstiller deres krav om at det skal være praktisk, det skal se røft ut, og det skal stå godt til gulvet og skapene med de grove hengslene.

I forhold til rustfritt stål er det også billig og enkelt å arbeide med. Mens stål er hardt, stivt og bør overlates til fagfolk, er sinken mykere og lettere å bøye.

Den bløte overflata betyr rett nok at det lettere blir riper, men for Janna og Torben er det bare naturlig patina – et bevis på at grovkjøkkenet blir brukt.

Kan ikke byggmarkedet skaffe sink, kan du prøve hos den lokale blikkenslageren eller en metallforhandler.

VIKTIG

Forsiktig med matvarene

Det er ingen helsefare ved å legge matvarer på en benk med sinkplate. Men du bør være klar over at syreholdige matvarer som appelsiner og rabarbra kan føre til at overflata blir skjoldete. Derfor er det en god idé alltid å bruke et skjærebrett når det er mat på benken.

Klar til start. Torben har fått tak i ei sinkplate, og er klar til å feste den på ei sponplate forsterket med lister.

Den nye benkeplata av sink tåler alt fra jord til vann. Den er bøyd ned rundt framkanten og stiftet fast – enkelt og praktisk.

Slik lager du benkeplata ... ►

BENKEPLATA

Underlaget gjøres klart

Den bløte og tynne sinkplata trenger et fast og plant underlag som kan minske risikoen for at plata blir ujevn av støt og slag. Dette underlaget blir ikke synlig når først plata er montert, så Torben velger det billigste alternativet: ei 19 mm sponplate som forsterkes langs kantene med lister.

Bredden på sponplata er 122 cm – og sinkplata er 68 cm bred. Derfor skal sponplata bare halveres med ei sirkelsag slik at benkeplata blir 61 cm bred, og sinken kan få en innbrett på 7 cm langs framkanten.

Benken i grovkjøkkenet er så lang at sponplata må forlenges med ei ekstra skjøteplate. Denne plata plasseres i den motsatte enden av vasken for å unngå at monteringen av vasken kommer til å kolliderer med skjøtelista.

Underlaget lages av sponplate og kantlister. Kantlistene (C) limes og skrues fast under kantene av plata (A) – med 4 x 35 mm skruer. Lim og skru i hele lengden. Deretter skyves skjøtelista (E) halvt inn under platekanten og limes og skrues fast.

Skjøteplata (B) limes og skrues fast – skruene forsenkes. Bruk godt med lim på de to platekantene som møtes. Deretter monteres det lister på endene. (D).

Framkanten på plata avrundes både oppe og nede. Til dette kan brukes en overfres, men du kan også bruke slipepapir – først grovt og så fint på en kloss.

ADVARSEL

Forsiktig med saltsyre

Saltsyre er ei sterk syre som virker etsende på hud og slimhinner – derfor skal du være svært forsiktig. Bruk alltid vernemaske med kullfilter når du arbeider med saltsyre innendørs, men flytt helst arbeidet ut i friluft. Bruk også hansker, vernebriller og gamle, men solide klær når du arbeider. Skulle du likevel få saltsyre på huden, så skyll straks og lenge med vann. Etseskader skal behandles av en lege. Hold barn unna mens du arbeider.

Patinerer med saltsyre gir sterk overflate uten skjolder

Til å begynne med har Torben og Janna ingen planer om å behandle sinkbenken med noe. Benken skal få lov til å eldes og bli matt – få den patina som tiden naturlig gir. Men i praksis viser det seg at denne planen ikke holder: Patineringen går svært langsomt innendørs – og alle våte ting etterlater stygge skjolder på sinken.

Derfor bestemmer de seg for å behandle plata med saltsyre. Det får sinken til å oksydere, og etterlater plata med ei robust overflate som er mer svart enn grå og mer matt enn blank. Her blir benkepla-

ta altså først behandlet etter at den er montert, men det er klart best å gjøre det før vasken monteres, og før plata legges på underskapene.

Plata gnis først med en skuresvamp eller svært fint slipepapir slik at overflata blir brutt. Deretter smøres saltsyra over hele plata med en pensel, og så skal den straks tørkes av igjen med en klut som vrís opp i vann.

Det er viktig å øve seg først på noen løse sinkrester – det gir en følelse av hvor raskt arbeidet skal gå, og hvor mange ganger du må tørke etterpå med kluten.

Våte ting etterlater skjolder på den ubehandlede sinkplata. Skjoldene blir mindre synlige etter hvert, men vil man ikke vente på det, kan plata behandles med syre.

Sinkplata limes på

I dette tilfellet ble sink levert av den lokale blikkenslageren i riktig lengde og bredde (68 cm). Hvor mye blikkenslageren tar for å tilpasse plata, vil variere. Normalt vil blikkenslageren ha sinken i større lengder enn platene du kan få kjøpt på et byggevaremarked, og du slipper derfor unna skjøter på benken.

Fra metallforhandlerne er standard størrelse på 0,7 mm tykke sinkplater gjerne 100 x 200 cm, muligens kan du også få sinkplatene på rull.

Den bløte sinken er lett å bøye rundt framkanten av underlaget, men først skal hele plata limes fast, og limet må få lov til å tørke natta over.

1 **Først limes sinken fast.** Først setter du maskeringsteip rett over avrundingen på framkanten, og så legges det monteringslim på en halv meter plate – det skal legges ei limpølse for hver 5 cm. Deretter trekkes limet ut med en fintannet tannsparkel.

2 **Sinkplata (F) rulles ut** slik at bakkanten på sinkplata flukter med bakkanten på sponplata. Deretter legges plata ned på gulvet, og Torben trækker på den med små skritt for at den skal sitte godt.

3 **Sinken presses ned mot sponplata** langs framkanten og endene. Legg lister mellom tvingene og sinkplata slik at det ikke blir stygge merker.

4 **Neste dag skjæres den overflødige sinken vekk** langs endene. Snu plata, og sag med stikksaga fra undersiden. Da flises ikke sinken så lett opp.

5 **Sinken bankes ned rundt framkanten** ved hjelp av en lang slagkloss og en hammer. Oppå benken spenner du fast ei hjelpelist som holder resten av sinkplata på plass.

6 **Legg monteringslim ned mellom sinkplata og kanten.** Deretter spennes hjelpelisten mot bordkanten, og sinken bøyes rundt kantlista (C).

7 **Sinken spikres fast til kantlista** mens hjelpelisten fortsatt er spent fast – den kan først fjernes neste dag. Til slutt files bakkanten og endene på sinkplata glatt.

Slik monteres vasken ... ►

VASKEN

Enkel montering med sanitærkitt

Det blir mer og mer vanlig å bruke en stripe fugemasse når vasken i kjøkkenet skal monteres – kanskje fordi de fleste har fugepistolen rett for hånden når de holder på å bygge om. Men fugemasse er ikke alltid den beste løsningen.

Sanitærkitt (også kalt «gummikitt») er ikke så vanlig, men du får tak i den, bl.a. hos Clas Ohlson. I motsetning til fugemasse, er den lettere å fjerne fra benkeplata når vasken settes ned i hullet, og overflødig kitt trenger ut under kanten.

Sammenlignet med fugemassen har sanitærkittet dessuten den fordelen at det ikke tørker. Det betyr i praksis at det er enklere å skifte ut vasken dersom det skulle bli aktuelt – uten at den fine sink-plata ødelegges.

Malen som følger med vasken, teipes fast slik at hullet er plassert midt over et skap. Deretter bores fire hull til stikksaga innenfor streken. Har du ingen mal, tegner du opp omrisset av vasken på benken, måler 1–2 cm inn og sager etter den innerste streken.

Hullet til vasken sages etter streken med stikksag fra undersiden. Bruk et sagblad som drar sinken mot sponplata og ikke skyver den vekk. Prøv vasken i hullet.

Sanitærkittet rulles mellom hendene til ei 1 cm tykk pølse – og legges på undersiden av kanten på vasken. Bruk heller for mye enn for lite.

Vasken trykkes ned i hullet, og feste-beslagene under monteres. Kittet som presses ut under vasken, fjernes lett med en plastsparkel eller en pappbit.

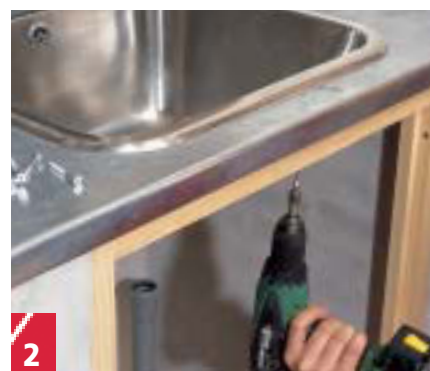
Så kan benkeplata legges på

Endelig er benkeplata klar til å bli løftet på plass – sinken er lagt på, og vasken er montert over et skap.

Selve monteringen tar ikke lang tid, men arbeidet går likevel over to dager. Senest dagen før plata legges på plass, skal det nemlig limes plastbrikker på bakkanten av vengene for å få et helt plant underlag. Og dette limet skal få tid til å tørke før plata skyves på plass.

Begynn med å gjøre underlaget til benkeplata plant. Legg vateret fra framramma og justér med plastbrikker som plasseres på bakkanten av vengene. Brikkene limes fast med monteringslim eller fugemasse som bør tørke natta over.

Neste dag kan benkeplata monteres. Legg monteringslim oppå brikkene, legg plata på, og fest den med 5 x 60 mm skruer opp gjennom den fremste lista på framramma. Legg noe tungt langs bakkanten av benken noen dager.

Sink i flere utførelser

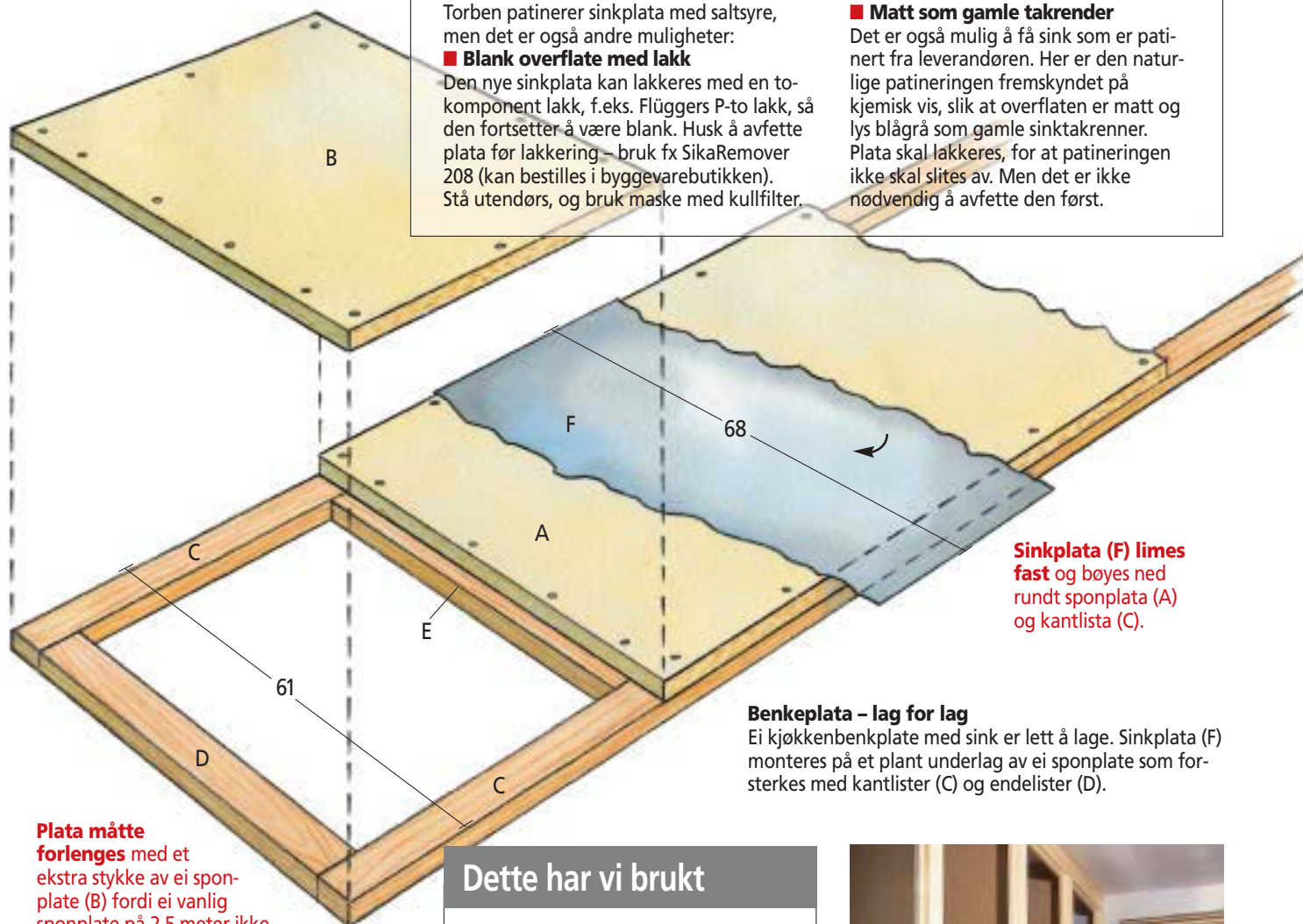
Torben patinerer sinkplata med saltsyre, men det er også andre muligheter:

■ Blank overflate med lakk

Den nye sinkplata kan lakeres med en to-komponent lakk, f.eks. Flüggers P-to lakk, så den fortsetter å være blank. Husk å avfette plata før lakking – bruk fx SikaRemover 208 (kan bestilles i byggevarebutikken). Stå utendørs, og bruk maske med kullfilter.

■ Matt som gamle takrenner

Det er også mulig å få sink som er patinert fra leverandøren. Her er den naturlige patineringen fremskyndet på kjemisk vis, slik at overflaten er matt og lys blågrå som gamle sinktakrenner. Plata skal lakeres, for at patineringen ikke skal slites av. Men det er ikke nødvendig å avfette den først.

Plata måtte forlenges med et ekstra stykke av ei sponplate (B) fordi ei vanlig sponplate på 2,5 meter ikke var lang nok. Skjøten mellom de to platene legges over ei skjøtelist (E).

Sinkplata (F) limes fast og bøyes ned rundt sponplata (A) og kantlista (C).

Benkeplata – lag for lag

Ei kjøkkenbenkeplate med sink er lett å lage. Sinkplata (F) monteres på et plant underlag av ei sponplate som forsterkes med kantlister (C) og endelister (D).

Dette har vi brukt

Lengden av benkeplata = L

19 mm sponplate:

- Benkeplate (A), 61 x L cm
- Evt. forlengerplate (B)

21 x 45 mm glattkant (høvlet furu):

- 2 kantlister (C) á L cm
- 2 endelister (D) á 52,4 cm
- Evt. skjøtelist (E), 52,4 cm

0,7 mm sinkplate, 68 cm bred:

- Sinkplate (F), L + 10 cm

Dessuten:

- List av edeltre mot vegg
- Trelim (PVAc)
- 4 x 35 og 5 x 60 mm skruer
- Monteringslim og spiker
- Sanitærkitt (gummikitt)
- Plastbrikker i forskjellige tykkelser

Prisen avhenger i stor grad av hva blikkenslageren tar for å klippe til plata. (En standardstørrelse er 100 x 200 cm)

3

Ei list festes i bakkant av benken langs vegg og ut foran vinduet. Den kan festes med monteringslim. Hullet til blande-batteriet kan gjøres med ei hullsag.

